

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

21 ianuarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

Iurie Diaconu
Liliana Catan
Ion Guzun
Iurie Bejenaru
Victor Burduh

judecând, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de către inculpat și avocatul acestuia, Gheorghiu Igor, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 07 august 2019, în cauza penală în privința lui

BEȘLIU Vasile XXXXX, născut la
XXXXX în XXXXX, domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Instanța de fond: 23.03.2018 - 01.02.2019;

Instanța de apel: 26.03.2019 - 07.08.2019;

Instanța de recurs: 05.11.2019 - 21.01.2020.

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoreie Bălți (sediul Sîngerei) din 1 februarie 2019, Beșliu V. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza:

- art. 190 alin. (1) Cod penal (episodul cu Stoian Tatiana) la 2 ani închisoare;

- art. 190 alin. (4) Cod penal (episodul cu Buțcu Pavel) la 9 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a desfășura activități comerciale pe un termen de 4 ani.

În temeiul art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, inculpatului i-a fost stabilită pedeapsa definitivă de 10 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a desfășura activități comerciale pe un termen de 4 ani, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

Totodată, instanța l-a recunoscut vinovat pe Beșliu V. de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal (episodul cu Grosu Vasili), dispunând încetarea procesului penal, din motivul intervenirii termenului de prescripție.

Acțiunile civile au fost admise, dispunându-se încasarea de la Beșliu V. cu titlu de prejudiciu material în beneficiul lui Buțcu Pavel suma de 116715 lei, în beneficiul lui

Stoian Tatiana suma de 22000 lei și în beneficiul lui Grosu Vasili suma de 15940 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *in fact*, a constatat că Beșliu V., Beșliu V. la 24 aprilie 2012, intenționat, înțelegând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, aflându-se în satul Pepeni, r-nul Sîngerei, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul împrumutului de mijloace bănești, folosindu-se de încrederea acordată, a primit de la Buțcu P. suma de 4000 euro pe care a însușit-o, astfel cauzându-i ultimului o daună în proporții considerabile.

Ulterior, aproximativ peste o lună, tot el, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul împrumutului de mijloace bănești, folosindu-se de încrederea acordată, a însușit de la Buțcu P. suma de 3500 euro, bani pe care i-a primit de la tatăl acestuia, Buțcu I., astfel cauzându-i lui Buțcu P. o daună în proporții considerabile, nereacționând în vreun fel la cerințele repetate ale acestuia să-i întoarcă sumele bănești menționate mai sus.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Beșliu V. i-a cauzat lui Buțcu P. o daună în proporții considerabile în sumă totală de 7500 euro, echivalentul a 114927,9 lei.

Tot el, în perioada lunii martie 2013, intenționat, înțelegând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul împrumutului de mijloace bănești, folosindu-se de încrederea acordată, a primit de la Grosu V. suma de 1300 dolari SUA pe care a însușit-o, astfel cauzându-i ultimului o daună în proporții considerabile în sumă de 1300 dolari SUA, echivalentul a 16006,77 lei.

Tot el, la 3 octombrie 2016, intenționat, înțelegând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, în timp ce se afla la domiciliul lui Stoian Tatiana, sub pretextul confecționării și montării unei porți sectionate de garaj, prin înșelăciune și abuz de încredere, a dobândit de la aceasta suma de 22000 lei, încheind cu ea un contract fictiv pe care era aplicată ștampila SRL „Euroantek”, prezentându-se ca reprezentant al acesteia în pofida faptului că nu era angajat al întreprinderii respective, cauzându-i astfel o daună în proporții considerabile în sumă de 22000 lei.

În ședințele de judecată inculpatul nu s-a prezentat, deși a fost legal citat, și, în temeiul art. 321 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța a dispus examinarea cauzei penale în lipsa inculpatului, care prin încheierea din 29 iunie 2018 a fost anunțat în căutare. Din informația prezentată de IP Sîngerei în privința lui Beșliu V. a fost pornit dosar de căutare nr. 2018340110.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, în termenul și modul prevăzut de art. 401 - 402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apel de către inculpat, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitat pe toate capetele de acuzare, din motiv că în acțiunile lui nu se întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor de escrocherie incriminate prin actul de învinuire și cel de sesizare a instanței.

În motivarea cerințelor formulate inculpatul-apelant a invocat că, la caz, între părți sunt prezente relații cu caracter civil, or împrumutul de la Buțcu P. l-a garantat prin

gajarea automobilului și pentru altă parte a împrumutului a scris recipisă, iar cu Stoian T. a încheiat contractul de executare a lucrărilor unde părțile și-au asumat anumite obligații, respectiv, atât Buțcu P., cât și Stoian T. urmau să-și formuleze pretențiile și să înainteze în instanța de judecată acțiune civilă, aceste raporturi nefiind obiect al cercetării penale.

La fel, apelantul a notat că nu-i întrunită nici latura subiectivă, nici latura obiectivă a infracțiunilor de escrocherie, care îi sunt imputate, or, în acțiunile lui nu este prezentă înșelăciunea sau abuzul de încredere, lipsind și intenția de a însuși mijloacele bănești. Lipsa posibilității de a restitui sumele de bani nu semnifică prezența intenției de a le însuși, or, la caz obligațiile asumate au fost încălcate nu cu rea-voință. Respectiv, instanța în mod arbitrat l-a condamnat la pedeapsa închisorii, în lipsa unei cercetări obiective a probelor, care de altfel denotă prezența unor relații civile constituite între inculpat și părțile vătămate.

În fața instanței de apel Beșliu V. și apărătorul acestuia, au susținut apelul declarat și au solicitat admiterea lui pe motivele și argumentele invocate, pledând pentru achitarea inculpatului de sub învinuirea formulată în comiterea infracțiunilor de escrocherie, considerând că în acțiunile acestuia lipsesc elementele infracțiunii.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 7 august 2019, apelul declarat de inculpat a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a consemnat că în prima instanță cauza dată a fost examinată în lipsa inculpatului, Beșliu V., acesta nefiind audiat pe marginea învinuirii formulate, și în vederea respectării dreptului lui la apărare și proces echitabil, instanța de apel a considerat necesar de a relua cercetarea judecătorească și a dispus audierea nemijlocită a inculpatului în ședința de judecată.

Astfel, în urma verificării probatoriului, instanța a conchis că probele puse la baza sentinței de condamnare corespund cerințelor legale, prin prisma acestora instanța de fond a apreciat obiectiv aspectele de fapt și de drept ale cauzei, probele administrate în cadrul prezentei cauze penale formează un ansamblu probatoriu, prin care se dovedește pe deplin vinovăția inculpatului Beșliu V. în faptele pentru care a fost condamnat. Cercetând sub toate aspectele probele administrate, efectuând o analiză amplă a acestora, instanța a dat o apreciere juridică justă acțiunilor inculpatului, corect încadrându-le în baza art. 190 alin. (4) Cod penal și art. 190 alin. (1) Cod penal. De rând cu aceasta, s-a considerat că instanța de fond întemeiat a recalificat acțiunile inculpatului Beșliu V. din art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal în art. 190 alin. (1) Cod penal, ca urmare a abrogării agravantei „cu cauzarea de daune în proporții considerabile” prevăzută la lit. c) al alin. (2) art. 190 Cod penal - modificare intervenită în Codul penal prin Legea nr. 179 din 26.07.2018, în vigoare din 17.08.2018.

În opinia instanței de apel, faptele reținute de către prima instanță în sarcina lui Beșliu V. și-au găsit confirmare prin prisma probelor administrate și cercetate în instanța de fond, verificate în instanța de apel, probe care coroborează între ele, necreând dubii referitor la faptul că circumstanțele descrise și reținute în sarcina inculpatului au avut loc, iar argumentele apărării invocate în susținerea nevinovăției lui Beșliu V. poartă un caracter declarativ și sunt invocate cu scopul de a evita răspunderea penală pentru

infrațiunile comise. Deși Beșliu V. nu recunoaște faptul escrocheriei comise față de Grosu V., Buțcu P. și Stoian T., invocând prezența unor relații civile și nu penale, totuși în confirmarea faptelor reținute în sentința de condamnare, de către instanța de fond întemeiat au fost plasate plângerile înaintate de părțile vătămate (f.d.33-34 și f.d.36, vol. I) și declarațiile acestora depuse în cadrul cercetării judecătorești în prima instanță.

În baza copiei contractului nr. 1005 din 03.10.2016 încheiat între SRL „Euroantek” reprezentată de Beșliu V. în calitate de executant și Stoian T. în calitate de beneficiar, se constată că obiectul contractului a constituit confecționarea și montarea porții secționare de garaj, valoarea lucrărilor fiind de 1300 euro; termenul de execuție - 12 zile lucrătoare. Potrivit pct. 5 al contractului, beneficiarul a achitat 70% din valoarea totală a lucrărilor, adică 22000 lei, iar diferența de 30%, adică 300 euro, urmând să fie achitată în ziua montării întregii comenzi. Contractul este semnat de părți, pe acesta fiind aplicată ștampila SRL „Euroantek” (f.d.46, vol. I).

Partea vătămată Stoian T. a invocat că Beșliu V. și-a lăsat datele de contact notate pe carte de vizită, unde acesta este notat ca directorul executiv a SRL „Euroantek”, cartea de vizită fiind anexată la materialele cauzei (f.d.49, vol. I).

În Sistemul Informațional al Serviciului Fiscal de Stat lipsesc careva date cu privire la operațiunile financiare între SRL „Euroantek” și Stoian T. și cu privire la faptul că Beșliu V. ar fi angajat al întreprinderii respective (f.d.102, vol. I).

De asemenea, potrivit informației prezentate de CNAS, pe numele lui Beșliu V. în perioada anilor 2016-2017 nu au fost achitate contribuții de asigurări sociale de stat de către SRL „Euroantek” (f.d.104, vol. I), prin extrasul din contul curent al persoanei asigurate pentru perioada 01.01.2012 - 31.12.2016 prezentat de Casa Națională de Asigurări Sociale se atestă, că Beșliu V. a contribuit cu contribuțiile obligatorii în perioada iulie 2014 - februarie 2016, denumirea agentului economic „Esteuro-Trans” (f.d.201-202, vol. I). Potrivit informației eliberate de Secția informații și mențiuni din cadrul Agenției Servicii Publice, SRL „Euroantek” cu sediul în mun. Chișinău s. Ghidighici, str. Alexei Mateevici nr. 8 ap/of. 9, a fost înregistrată la 17.08.2016. Asociații sunt Graur A. și Beșliu E., administrator fiind Graur A. Alte informații cu privire la înregistrarea modificărilor în actele de constituire nu sunt (f.d.199, vol. I). Potrivit informației prezentate de departamentul înregistrare și licențiere a unităților de drept din cadrul Agenției Servicii Publice, Beșliu V. nu figurează în calitate de asociat sau administrator al unei persoane juridice înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova (f.d.33, vol. II).

Din probele analizate rezultă că, deși între Beșliu V. și Stoian T. a fost încheiat un contract, la semnarea acestuia, inculpatul nu a avut funcție de director executiv după cum s-a prezentat în baza cartei de vizită, nefiind nici măcar angajat la această întreprindere, fapt ce relevă că la semnarea contractului acesta intenționat a indus-o în eroare pe Stoian T. născocind precum că este director executiv și că se angajează într-un termen stabilit să execute lucrarea de instalare a porților, pe când primind banii de la ultima, nu a avut intenția de a-și onora obligația asumată, de fapt restituind părții vătămate mijloacele bănești cu prilejul judecării cauzei în instanța de apel, ulterior reținerii.

Totodată, la materialele cauzei sunt anexate mai multe recipise întocmite din numele lui Beșliu V., prin care acesta își asumă obligația de a restitui banii împrumutați de la Buțcu P.

La caz, s-a constatat că Beșliu V., punând la bază relațiile amicale (în cazul lui Buțcu P. și Grosu V.) precum și relații contractuale (în cazul Stoian T.), având amprenta încrederii, inducând în eroare părțile vătămate, creându-le o falsă reprezentare a realității, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase privitor la unele situații născocite din viața sa, precum că ar avea unele probleme cu legea și are nevoie de bani, sau că este director executiv la SRL „Euroantek” și este împuternicit de a încheia contract din numele acestei societăți, a dobândit de la părțile vătămate bani. După însușirea acestor bani, Beșliu V. s-a eschivat de la restituirea lor, neexecutându-și obligațiile asumate.

Instanța ierarhic inferioară, întemeiat a ajuns la concluzia că în acțiunile inculpatului sunt prezente elementele constitutive ale infracțiunilor de escrocherie și nu poate fi reținută poziția părții apărării precum că inculpatul și părțile vătămate sunt în prezența relațiilor civile și nu penale, or, limita între un acord civil și escrocherie este latura subiectivă, care în cadrul relațiilor civile este caracterizată prin buna-credință a părților, iar în cazul escrocheriei, prin intenția inducerii în eroare și prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase.

În speță, a fost confirmată indubitabil latura subiectivă a infracțiunii de escrocherie, or, la caz aceasta se manifestă prin intenția directă a inculpatului, care dorea și admitea obținerea mijloacelor bănești de la părțile vătămate, prin inducerea în eroare a lor și prezentarea ca adevărată a faptei mincinoase privitor la unele situații născocite din viața sa, cunoscând cu certitudine că nu-și va onora obligațiile asumate.

Escrocheria comisă de Beșliu V. în privința părții vătămate Grosu V. prevăzută de art. 190 alin. (1) Cod penal, potrivit reglementărilor expuse la art. 16 alin. (3) Cod penal, face parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, a fost săvârșită în luna martie anul 2013, iar în conformitate cu art. 60 alin. (1) lit. b) Cod penal, *persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat următoarele termene: 5 ani de la săvârșirea unei infracțiuni mai puțin grave.*

Cât privește solicitarea părții vătămate Stoian T. cu privire la împăcarea cu inculpatul Beșliu V., instanța de apel a menționat că cererea în cauză a parvenit abia în instanța de apel, mai mult ca atât, inculpatul Beșliu V. nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii în cauză și nu și-a exteriorizat voința privitor la împăcarea cu partea vătămată, faptele stipulate făcând inaplicabil institutul împăcării părților.

Cu referire la celelalte capete de acuzație pe faptul escrocheriei săvârșite în privința părților vătămate Buțcu P. și Stoian T., instanța constatând ca fiind demonstrată comiterea acestora de către Beșliu V., i-a stabilit inculpatului în baza art. 190 alin. (4) Cod penal pedeapsa de 9 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a desfășura activități comerciale pe un termen de 4 ani, în baza art. 190 alin. (1) Cod penal pedeapsa de 2 ani închisoare, iar în temeiul art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, instanța i-a stabilit corect inculpatului pedeapsa definitivă de 10 ani închisoare, cu ispășirea acesteia în penitenciar

de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a desfășura activități comerciale pe un termen de 4 ani.

Instanța de apel a considerat echitabil cuantumul pedepsei sub formă de închisoare stabilit prin sentință inculpatului pentru fiecare infracțiune de escrocherie, fiind întemeiat aplicată și pedeapsa complementară prevăzută la sancțiunea art. 190 alin. (4) Cod penal - privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a desfășura activități comerciale. Termenul acestor pedepse fiind în raport cu faptele comise, urmările prejudiciabile produse și personalitatea inculpatului. Or, doar prin aplicarea față de inculpat a pedepsei sub formă închisoare, cu executarea reală a acesteia vor fi atinse scopurile pedepsei penale: de corectare a inculpatului, de restabilire a echității sociale, de prevenire a săvârșirii altor infracțiuni, doar respectiva pedeapsă fiind aptă să conducă la realizarea scopurilor sancțiunii, contribuind la reeducarea inculpatului, la formarea unei atitudini pozitive față de ordinea de drept, regulile de conviețuire socială și principiile morale.

Despre soluția instanței de fond pe marginea acțiunilor civile, Curtea de Apel a menționat că aceasta este întemeiată și conformă prevederilor legale ce reglementează soluționarea acțiunii civile în procesul penal.

6. Nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, inculpatul și apărătorul acestuia au declarat recurs ordinar, prin care solicită casarea deciziei cu dispunerea achitării în privința inculpatului, din motivul lipsei elementelor infracțiuni.

În argumentarea cererii, părțile expun că, la 17.08.2018, au fost operate modificări la art. 190 din Codul penal, iar potrivit deciziei Curții Constituționale din 15.11.2018, pct.22: „...în varianta anterioară, escrocheria era calificată ca „dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere”. Testul timpului a arătat că aceste dispoziții legale au condus, prin formularea lor vagă la instituirea unei practici judiciare prin care unele persoane erau trase la răspundere penală pentru simplul fapt al neexecutării obligațiilor civile. Această interpretare extensivă defavorabilă a legii penale a fost constatată de către Curtea Supremă de Justiție în jurisprudența sa. Ea a casat mai multe decizii ale instanțelor ierarhic inferioare, menționând, între altele, că nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru simplul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală”.

Conform prevederilor art. 10 alin. (1) Cod penal legea penală care înlătură caracterul opțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

Modificarea dispoziției de la art. 190 Cod penal, prin Legea nr. 179 în vigoare din 17.08.2018, a fost în perioada când cauza penală de învinuire a lui Beșliu V. se afla la examinare în instanța de fond. Potrivit prevederilor art. 325 alin. (2) Cod de procedură penală modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare.

Modificările operate în norma prevăzută la art. 190 Cod penal, prezintă elemente de clarificare a voinței legiuitorului la incriminarea escrocheriei, deoarece legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile. Modificarea învinuirii lui Beșliu V. în instanța de judecată nici la etapa de examinare a fondului cauzei, nici la etapa de examinare a apelului nu a fost efectuată după noile prevederi ale art. 190 Cod penal.

La caz, recurenții susțin că prin modificarea învinuirii de către procuror, urma a fi depistată lipsa elementelor componente de infracțiune prevăzute la art. 190 Cod penal în acțiunile lui Beșliu V., după redacția nouă care face claritate în modalitățile normative ale laturii obiective de incriminare a infracțiunii.

Sub acest aspect recunoscând unanim importanța predictibilității învinuirii în vederea asigurării dreptului la apărare, se aduce la cunoștința instanței de recurs că printr-o jurisprudență consacrată, Curtea Europeană a statuat în cauza *Adrian Constantin contra României*, hotărârea CtEDO din 12 aprilie 2011, pct.18-19, că *echitatea unei proceduri se apreciază în raport cu ansamblul acesteia. Dispozițiile art.6 §3 exprimă necesitatea acordării unei atenții deosebite notificării „acuzăției” aduse persoanei în cauză.*

Neexecutarea obligațiilor civile de către Beșliu V., care derivă dintr-un angajament asumat în formă scrisă sau verbală nu poate fi calificată ca infracțiune de escrocherie dacă nu s-a stabilit că acesta a folosit manopere frauduloase față de creditorul obligației până la și pentru asumarea angajamentului. Mai mult, chiar și în varianta anterioară a normei de incriminare, care era vagă și neclară, fiind pasibilă de a fi interpretată extensiv și defavorabil, elementele componente de infracțiune prevăzute la art. 190 Cod penal, în acțiunile inculpatului, nu au fost întrunite. Analizând fiecare episod în partea care i se incriminează, Beșliu V. se constată lipsa elementelor constitutive ale componente de infracțiune revăzute la art. 190 Cod penal.

Astfel, episodul de escrocherie în raport cu partea vătămată Buțcu P., prin care ultimul pretinde că a fost prejudiciat cu 7500 Euro, din analiza materialului probator, se deduc foarte clar circumstanțe care deced elementele infracționale imputabile inculpatului.

Totodată, recurenții pretind că la calificarea faptelor infracționale, urmează să se țină cont și de comportamentul făptuitorului ulterior, din declarațiile părții vătămate Buțcu P., rezultă expres că Beșliu V. nu s-a eschivat de a comunica cu acesta și de a-i explica despre imposibilitatea de a restitui mijloacele financiare, inclusiv semnarea unei recipise ulterioare prin care s-a obligat să restituie banii în termen de 3 luni. Toate aceste acțiuni, urmau a fi analizate de instanțele de fond, pentru a constata că în acțiunile inculpatului lipsește latura subiectivă a infracțiunii de escrocherie.

Mai mult ca atât, lipsa informațiilor privitor la achitarea contribuțiilor de către Beșliu V. la CNAS, nu poate fi catalogat ca prezența elementelor de înșelăciune, deoarece în cadrul urmăririi penale s-a constatat, că compania pentru care activa Beșliu V., SRL „Euroantek” o avea ca co-fondator pe soția acestuia, Beșliu E., cu 50 %. Respectiv, implicarea lui Beșliu V. a fost de a dezvolta afacerea familială și trebuie privită ca atare, dar nu ca element al înșelăciunii.

Instanța de apel a evitat în mod intenționat să analizeze probele administrate în coroborare cu elementele constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute la art. 90 Cod penal, care i se incriminează lui Beșliu V.

Referitor la episodul de escrocherie în raport cu partea vătămată Stoian T., în instanța de apel a fost înaintată cererea din partea acesteia prin care informează instanța de apel că nu are nici o pretenție față de Beșliu V. și că acesta a achitat suma mijloacelor financiare integral, datorate ca urmare a încheierii contractului privind confecționarea unei porți pentru garaj în valoare de 22000 lei.

Dincolo de faptul că instanța de apel a menționat că instituția împăcării nu poate fi aplicată, din motiv că nu sunt întrunite condițiile prevăzute de lege, partea apărării sesizează neglijența cu care a fost tratată această cerere de împăcare de către instanța de apel, deoarece însăși Stoian T. confirmă existența relațiilor civile dintre inculpat și dânsa, afirmând că imposibilitatea executării obligațiilor civile nu poate fi calificată drept infracțiune de escrocherie.

Chiar dacă instanța de apel nu a luat în calcul existența relațiilor civile, atragem atenția asupra caracterului superficial al instanței de apel la examinarea apelul declarat de către inculpatul Beșliu V. Or, părții vătămate Stoian T. i s-a recuperat dauna materială în sumă de 22000 lei, aceasta declarând nemijlocit în instanța de apel că nu are nicio pretenție materială față de Beșliu V. Prin urmare, instanța de apel, trebuia cel puțin să admită apelul declarat de către inculpat, să caseze parțial sentința instanței de fond, în latura civilă, în partea încasării prejudiciului material, rejudecând cauza și pronunțând în această parte o hotărâre nouă potrivit căreia urma să excludă încasarea prejudiciului material de la Beșliu V. în folosul lui Stoian T. în cuantum de 22000 lei.

În drept, recurenții își întemeiază cererea pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 8) și 13) Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, partea vătămată Buțcu P. a depus referință exprimându-și opinia asupra recursului depus de inculpat și apărătorul acestuia, menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat, cu menținerea în vigoare a hotărârilor de condamnare în privința inculpatului.

8. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu actele cauzei, Colegiul Penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi respins, ca inadmisibil, din următoarele considerente de fapt și de drept.

Cu titlul preliminar, se menționează că obiectul cenzurii instanței de recurs este limitat la chestiuni de drept, or rațiunea și finalitatea exercitării acestei căi de atac, constă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei. Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularii acestuia.

Din punct de vedere procesual, soluția de respingere a recursului declarat în prezenta cauză se bazează pe dispoziția art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală,

potrivit căreia judecând recursul, instanța este în drept să-l respingă, ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate, în cazul în care se constată că recursul nu a fost declarat cu respectarea condițiilor legale (este tardiv sau inadmisibil) ori nu este întemeiat legal (este nefondat). Recursul este nefondat atunci când hotărârea atacată este legală, întemeiată și motivată.

Verificând actele cauzei și raportându-le la actul recurat, Colegiul conchide că decizia instanței de apel cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, în sensul că argumentele pe care instanța de apel le-a expus în partea descriptivă a deciziei, echivalează cu o motivare conformă rigorilor și exigențelor din art. 6 CEDO. Mai mult ca atât, deși art. 6§1 al Convenției obligă instanțele judecătorești să-și motiveze hotărârile, Curtea a clarificat că acest lucru nu impune un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de parte (*a se vedea în acest sens cauza Van de Hurk v. the Netherlands, cererea nr. 16034/90, hotărârea din 19 aprilie 1994*). Modul în care se aplică obligația de motivare a hotărârilor judecătorești poate varia în funcție de natura acestora și trebuie apreciat în lumina circumstanțelor fiecărei cauze în parte (*a se vedea în acest sens cauza Hiro Balani v. Spain, cererea nr. 18064/91, hotărârea din 9 decembrie 1994*).

Respingerea acestui recurs, ca inadmisibil, se mai bazează pe aceea că, este inacceptabil faptul că partea apărării, pe calea recursului ordinar, dorește să se ajungă practic la o nouă analiză a bazei factologice din sentință și din decizia instanței de apel, expunând argumente deja minuțios analizate la etapele precedente de judecare a cauzei, în acest sens instanța de recurs ordinar transformându-se într-o veritabilă instanță de apel, ceea ce excede scopul pentru care aceasta funcționează. Simpla posibilitate de a exista două puncte de vedere distincte asupra unei chestiuni de fapt nu este un temei plauzibil pentru reexaminarea cauzei în fond. O îndepărtare de la acest principiu este justificată doar când devine necesară ca urmare a unor circumstanțe ce au un caracter substanțial și obligatoriu, ceea ce la caz nu s-a dovedit (*a se vedea cauza Ryabykh împotriva Rusiei, nr. 52.854/99, & 52, Curtea Europeană a Drepturilor Omului 2003-IX*).

În esență, rezultând din conținutul cererii de recurs, Colegiul constată că recurenții pretind că decizia instanței de apel urmează a fi casată preponderent din două motive, și anume pentru că faptele comise de inculpat greșit au fost încadrate juridic în baza art. 190 Cod penal, adică în norma penală, pretinzându-se că între inculpatul Beșliu V. și părțile vătămate: Grosu V., Stoian T. și Buțcu P. există niște relații de ordin civil manifestate în neonorarea obligațiilor pecuniare asumate, care urmează a fi soluționate prin aplicarea normelor civile, în ordinea procedurii civile, totodată, recurenții afirmă că prin modificarea dispoziției normei de incriminare, art. 190 Cod penal, a intervenit o situație mai favorabilă inculpatului, care îl exonerează pe acesta de la răspunderea penală, acțiunile lui neîntrunind nici semnele laturii obiective, nici semnele laturii subiective a componenții de infracțiune de escrocherie. Bazat pe considerentele arătate, în drept, recurenții își întemeiază cererea pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 8) și 13) Cod de procedură penală.

Însă, erorile semnalate de părți nu și-au găsit confirmarea la această etapă a procedurilor, nefiind identificate de către instanța de recurs temeiuri de achitare a

inculpatului, sau temeieri de intervenire în soluția de condamnare, prin ameliorarea situației din motivul modificărilor operate de legiuitor în art. 190 Cod penal, prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, intrată în vigoare la 17 august 2018.

Înainte de a purcede la expunerea de motive, care au stat la baza menținerii deciziei instanței de apel și a respingerii tuturor argumentelor avansate de părți, Colegiul Penal lărgit ține să consemneze că, este indubitabil faptul că încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului are importanță crucială atât pentru aplicarea corectă a legii penale, cât și pentru modul de desfășurare a judecății determinând, nu în ultimul rând, concordanța între conținutul legal al infracțiunii și conținutul constitutiv al acesteia. Mecanismul de încadrare juridică a faptei presupune implicit stabilirea textului din legea penală, care prevede și sancționează fapta socialmente periculoasă ce face obiectul cauzei penale.

În materie penală, o informare precisă și completă cu privire la acuzațiile aduse unei persoane și, implicit, cu privire la încadrarea juridică a faptei pe care instanța o poate reține împotriva acesteia, este o condiție esențială a echității procedurii.

În speță, potrivit actului de sesizare a instanței, se constată că, în urma efectuării acțiunilor de investigare în vederea acumulării probatoriului, analizând probele, procurorul a conchis asupra încadrării juridice a faptelor incriminate inculpatului Beșliu V. pe capătul de acuzare, cu partea vătămată, Buțcu P., în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, escrocheria, *adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții mari*, și pe celelalte două capete de acuzare, cu părțile vătămate Stoian T. și Grosu V., s-a reținut încadrarea în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, escrocheria, *adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții considerabile*, ceea ce denotă că prin acțiunile imputabile inculpatului, s-a atentat la masa patrimonială a persoanelor vătămate.

La momentul înaintării învinuirii și sesizării instanței, calificarea faptei și încadrarea juridică a acesteia a fost corect stabilită în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal pe capetele de acuzare cu părțile vătămate Stoian T. și Grosu V. Speței fiindu-i incidente prevederile art. 8 din Codul penal, potrivit cărora caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei. După înaintarea rechizitoriului, agravanta prescrisă de lit. c) din alin. (2) de la art. 190 a fost abrogată prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018 de modificare a unor acte legislative, în vigoare 17 august 2018.

Respectiv, Colegiul constată că instanța de fond a efectuat o investigație eficientă în vederea clarificării tuturor circumstanțelor care au importanță pentru justa soluționare a acestui caz, concluzionând corect asupra faptului că, în acțiunile inculpatului se regăsesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal pe episodul cu Stoian T.; art. 190 alin. (4) Cod penal pe episodul cu Buțcu P.; art. 190 alin. (1) Cod penal pe episodul cu Grosu V., pe acest din urmă caz dispunând încetarea procesului penal, din motivul intervenirii termenului de prescripție.

Prin urmare, corect prima instanță a observat că circumstanța agravantă imputabilă

inculpatului în temeiul art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, *cu cauzarea daunelor în proporții considerabile*, pe cele două capete de acuzare, a fost abrogată, dispunând reîncadrarea acțiunilor inculpatului la alin. (1) al aceleiași norme penale, prealabil instanța constatând dacă acțiunile prejudiciabile ale inculpatului se subscriu în continuare acestei componente de infracțiune. Totodată, este de menționat că, la baza acestor statuări au stat modificările legislative ce vizează nemijlocit conținutul normei de incriminare din cauza deferită judecării – art. 190 Cod penal.

În continuare, pentru a detalia considerațiunile ce fundamentează corectitudinea soluției adoptate de prima instanță, Colegiul pornește de la aceea că, prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, norma de incriminare din această cauză, art. 190 Cod penal, a fost amendată, după cum urmează:

„4. În dispoziția alineatului (1), textul „înșelăciune sau abuz de încredere” se substituie cu textul „inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile”;

în dispoziția alineatului (2), litera c) se exclude.”

Așadar, la 26 iulie 2018, în primul rând, a fost adoptată o nouă redacție a alin. (1) din art. 190 Cod penal, expus în felul următor: *„Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile, care se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.*

Și, în al doilea rând, agravanta de la alin. (2) al art. 190 inserat la lit. c): cu cauzarea de daune în proporții considerabile a fost exclusă, regăsindu-și sediul juridic în componența alin. (1) din aceiași normă.

Din conținutul prevederilor legale sus- indicate, reiese că legislatorul a concretizat fapta și consecințele prejudiciabile prin care se poate comite infracțiunea de escrocherie, adoptând un concept mai detaliat a modalităților normative prin care se săvârșește dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune.

Cu privire la clarificarea normelor juridice, Curtea Europeană a reținut că dezvoltarea progresivă a dreptului penal prin intermediul procesului de creare a dreptului este o parte bine-consolidată și necesară a tradiției juridice în statele-părți la Convenție. Articolul 7 din Convenție nu poate fi citit ca interzicând clarificarea graduală a regulilor răspunderii penale prin intermediul interpretării judiciare de la caz la caz, cu condiția ca

evoluția care rezultă să fie conformă cu esența infracțiunii și să fie previzibilă în mod rezonabil (*Kononov v. Latvia* [MC], 17 mai 2010 §185).

Totodată, având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a reținut că formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Din nou, deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă. *Rolul decizional conferit instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor* (*Del Rio Prada v. Spania* [MC], 21 octombrie 2013, § 92 și §93).

În acest sens, corect indicând și recurenții că, testul timpului a arătat că, varianta anterioară a dispoziției escrocheriei a condus, prin formularea ei vagă, la instituirea unei practici judiciare prin care unele persoane erau trase la răspundere penală pentru simplul fapt al neexecutării obligațiilor civile. Astfel, prin noua redacție a art. 190 alin. (1) din Codul penal, a fost detaliată latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, legislatorul urmărind scopul eliminării acestei interpretări extensive defavorabile.

Totuși, deși corect recurenții menționează că nu este vorba despre o decriminalizare a infracțiunii de escrocherie, ci de o concretizare a laturii obiective a acesteia, ei pretind că, în urma modificărilor survenite, în acțiunile inculpatului nu se regăsește latura obiectivă și cea subiectivă a normei de incriminare de la art. 190 Cod penal, afirmații cu care Colegiul Penal lărgit categoric nu poate fi de acord.

Or, Colegiul constată că, de fapt, acțiunile infracționale comise de Beșliu V. se subscriu și în continuare infracțiunii de escrocherie, însă prejudicierea considerabilă a părții vătămate Stoian T. deja nu mai este o variantă agravantă de comitere a acestei infracțiuni, ci se încadrează în varianta-tip a infracțiunii de escrocherie stipulate de legiuitor, conform noilor modificări, în alin. (1), ceea ce, în principiu, îi atenuează situația inculpatului, iar pe capătul de acuzare cu partea vătămată Grosu V., datorită acestei recalificări, a fost posibilă încetarea procesului penal, în legătură cu survenirea prescripției.

Cu toate că partea apărării, de la etapa incipientă a judecării cauzei, pledează că, prin acțiunile sale, inculpatul, nu și-a onorat obligațiile de ordin civil, la care s-a angajat față de părțile vătămate, totuși din circumstanțele cauzei, din probatoriul administrat, din comportamentul acestuia și rezultând din modul în care dânsul a acționat, instanțele just au conchis că este vorba despre o conduită care se subscrie ilicitului penal, care depășește vădit limitele unei simple neexecutări de obligații civile.

Astfel, pentru reținerea în sarcina lui Beșliu V. a infracțiunii de escrocherie, corect instanțele de fond au supus analizei și aprecierii prin coroborare, următoarea sistemă de probe:

- declarațiile părților vătămate: *Stoian T., Grosu V. și Buțcu P.*;
- declarațiile martorilor *Stoian V. și Buțcu I.*;
- plângerea din 05.06.2017 depusă de reprezentantul lui *Buțcu P., Buțcu I., ultimul descriind acțiunile infracționale ale lui Beșliu V. (f.d.33-34, vol. I)*;

- plângerea lui Stoian T. din 19.07.2017, aceasta descriind acțiunile infracționale ale lui Beșliu V. (f.d.36, vol. I);
- procesul-verbal privind depistarea infracțiunii din 07.07.2017 înregistrat în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni a IP Sîngerei cu nr. 323 (f.d.38, vol. I);
- procesul-verbal privind depistarea infracțiunii din 01.08.2017, înregistrat în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni al IP Sîngerei cu nr. 363 (f.d.40, vol. I);
- copia contractului nr. 1005 din 03.10.2016 încheiat între SRL „Euroantek” reprezentată de Beșliu V., în calitate de executant și Stoian T. în calitate de beneficiar (f.d.46, vol. I);
- fișa persoanei juridice (f.d.48, vol. I);
- copia cărții de vizită, conform căreia directorul executiv a SRL „Euroantek” este Beșliu V. (f.d.49, vol. I);
- ordonanța și procesul-verbal de ridicare din 15.09.2017, prin care de la Buțcu P. au fost ridicate în original două recipise (f.d.93-94, vol. I);
- recipisa din 24.04.2012, conform căreia Beșliu V. a luat cu împrumut de la Buțcu P. suma de 4000 euro cu o dobânda de 10% lunar de la 24 aprilie până la 24 iunie, gajând automobilul de model „Mercedes A160” cu numărul de înmatriculare XXXXX (f.d.95, vol. I);
- recipisa din 01.05.2016, conform căreia Beșliu V. se obligă ca până la data de 01.09.2016 să restituie datoria de 7500 euro lui Buțcu P. (f.d.96, vol. I);
- recipisa din 16.04.2017, conform căreia Beșliu V. se obligă ca până la data de 27.04.2017 să restituie datoria de 7500 euro lui Buțcu P. (f.d.97, vol. I);
- procesul-verbal din 15.09.2017 de examinare a recipiselor ridicate de la Buțcu P. (f.d.98, vol. I);
- ordonanța din 15.09.2017 privind recunoașterea și atașarea la dosar a mijloacelor materiale de probă (f.d.99, vol. I);
- răspunsul nr. 26-10/1-04/706 din 12.10.2017 al Serviciului Fiscal de Stat conform căruia, lipsesc careva date în Sistemul Informațional al Serviciului Fiscal de Stat cu privire la operațiunile financiare între SRL „Euroantek” și Stoian T. și cu privire la faptul că Beșliu V. ar fi angajat al întreprinderii respective (f.d.102, vol. I);
- răspunsul nr. II-03/05-10682 din 13.10.2017 al Casei Naționale de Asigurări Sociale, conform căruia pe numele lui Beșliu V. în perioada anilor 2016-2017 nu au fost achitate contribuții de asigurări sociale de stat de către SRL „Euroantek” (f.d.104, vol. I);
- răspunsul nr. 01-04/61 din 21.09.2017 al Serviciului cadastral teritorial Sîngerei, conform căruia Beșliu V. nu dispune de bunuri imobile înregistrate în Registrul Bunurilor Imobiliare (f.d.106, vol. I);
- procesul-verbal din 22.12.2017 de examinare a copiei contractului nr. 1005 din 03.10.2016 (f.d.193, vol. I);

- *ordonanța din 22.12.2017 privind recunoașterea și atașarea la dosar a mijloacelor materiale de probă (f.d.194, vol. I);*

- *răspunsul nr. 03/01-1263 din 08.11.2017 al Direcției identificare și înmatriculare a mijloacelor de transport din cadrul Agenției Servicii Publice, conform căruia după Beșliu V. sunt înregistrate unități de transport (f.d.196, vol. I);*

- *răspunsul nr. 05/01-904 din 06.02.2017 al Secției informații și mențiuni din cadrul Agenției Servicii Publice, conform căruia SRL „Euroantek” a fost înregistrată la 17.08.2016 (f.d.199, vol. I);*

- *extrasul din contul curent al persoanei asigurate pentru perioada 01.01.2012 - 31.12.2016, prezentat de Casa Națională de Asigurări Sociale, conform căreia Beșliu V. a contribuit cu contribuțiile obligatorii în perioada iulie 2014 - februarie 2016, denumirea agentului economic „Esteuro-trans” (f.d.201-202, vol. I);*

- *răspunsul nr. 77/1 din 21.02.2018 al Departamentului înregistrare și licențiere a unităților de drept din cadrul Agenției Servicii Publice, conform căruia Beșliu V. nu figurează în calitate de asociat sau administrator al vreunei persoane juridice înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova (f.d.33, vol. II);*

- *ordonanța și procesul-verbal din 28.02.2018 de ridicare a documentelor de la partea vătămata Stoian T. (f.d.36-37, vol. II);*

- *procesul-verbal din 28.02.2018 cu anexă, de examinare a documentelor ridicate de la partea vătămata Stoian T. (f.d.38-40, vol. II);*

- *ordonanța din 28.02.2018 privind recunoașterea și atașarea la dosar a mijloacelor materiale de probă (f.d.41, vol. II).*

Bazat pe probatoriu de mai sus, corect instanțele de fond au evidențiat că Beșliu V., prin acțiunile sale, a avut intenția de a săvârși anume infracțiunea de escrocherie, în raport cu părțile vătămate, prejudiciind interesele pecuniare ale acestora.

Concomitent, în acest punct de analiză, Colegiul consideră imperios de a evidenția linia de demarcație dintre infracțiunea de escrocherie și încălcarea unor norme de drept civil, pentru a combate alegațiile părții apărării în acest sens.

Or, pornind de la dispoziția art. 190 Cod penal, potrivit căreia se consideră escrocherie faptele de dobândire ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, sau de la conținutul modalităților normative descrise în noua redacție a acestei norme, urmează de clarificat că, prin *dobândire ilicită a bunurilor* se prezumă un act opus celui licit, efectuat cu rea-credință, prin care făptuitorul obține (pentru sine sau pentru altul) transmiterea voită în proprietate, posesiune, a bunului mobil sau imobil, a altor valori străine sau dreptului asupra acestora. De aici rezultă că limita între un acord civil și o componentă de infracțiune este latura subiectivă, care în cadrul relațiilor civile este caracterizată prin buna credință a părților, iar în cazul escrocheriei este caracterizată prin înșelăciune și abuz de încredere, detaliate de legiuitor prin următoarea descriere: *inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul*

determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean.

În practica judiciară s-a statuat că prin *înșelăciune* se înțeleg acțiunile făptuitorului de a duce în eroare, de a amăgi proprietarul prin prezentarea ca adevărate a unor fapte, evenimente sau prezentarea ca mincinoase a unor fapte, evenimente, dar care corespund adevărului sau prin tănuirea (necomunicarea) unor împrejurări care făptuitorul era obligat să le comunice. Or, înșelăciunea întrunește variante (metode), procedee și tehnici de operare ale făptuitorului cum ar fi: denaturarea informațiilor despre sine, despre apartenența de organizație și posibilitățile financiare; dezinformarea victimei cu privire la marfă, etc.; ascunderea unor informații, fapte, împrejurări obligatorii a fi comunicate victimei ș.a.

Prin *abuz de încredere* făptuitorul folosește, în scop de a obține un bun material (bani), relațiile de încredere, de bunăvoință, de sinceritate, de siguranță a proprietarului ori a altei persoane cu drept de a dispune de bunuri. Încrederea poate fi rezultatul diferitor circumstanțe, împrejurări în legătură cu serviciul făptuitorului, de rudenie ori de prietenie cu partea vătămată. Încrederea mai poate rezulta și din relațiile contractuale a proprietarului cu făptuitorul.

Abuzul de încredere are la bază relațiile interpersonale stabilite între făptuitor și victimă, care la rândul lor au ca suport relații de prietenie, de serviciu, de afaceri etc. care, cunoscând o anumită evoluție și având amprenta încrederii, sunt exploatate cu rea-voință de potențialul escroc la realizarea rezoluției infracționale.

Prin oricare dintre cele două modalități - înșelăciunea sau abuzul de încredere, care în realitate se pot suprapune, făptuitorul induce victima în eroare, îi creează o falsă reprezentare a realității, indiferent de mijloacele utilizate, pentru a realiza transmiterea voită, sub incidența sa ori a altei persoane, a bunului sau dreptului asupra lui, ce aparține celui supus manoperelor frauduloase.

Totuși, pentru delimitarea infracțiunii de escrocherie de un litigiu civil, urmează să se țină seama de statuările doctrinare și jurisprudențiale în această materie. Astfel, la delimitarea nominalizată trebuie de luat în considerare că temeiul aplicării răspunderii în baza art. 190 Cod penal, apare în cazul imposibilității apărării drepturilor subiective prin mijloacele justiției civile. După cum a fost evidențiat în contextul de mai sus, sub incidența legii penale intră doar acele încălcări care demonstrează rea-voință și fraudă din partea făptuitorului. Nu se supune îndoielii faptul că atunci când făptuitorul își arogă funcții și calități pe care în realitate nu le are sau își asumă responsabilități financiare pe care nu intenționează să le execute, ducând victima în eroare, precum a făcut și Beșliu V. în acest caz, își demonstrează rea-voința în raport cu aceasta. Mai mult ca atât, pentru calificarea faptei în baza art. 190 Cod penal, nu au importanță metodele sub care se prezintă înșelăciunea vizavi de victimă.

Adițional celor expuse, se face referire și la unele repere din practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, potrivit cărora: „*Primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea*

scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat. Alături de alte circumstanțe, intenția este demonstrată prin: situația financiară extrem de neprielnică a persoanei, care-și asumă angajamentul, la momentul încheierii tranzacției; lipsa de fundamentare economică și caracterul nerealizabil al angajamentului asumat; lipsa unei activități aducătoare de beneficii, necesare onorării angajamentului; achitarea veniturilor către primii deponenți din contul banilor depuși de deponenții ulteriori; prezentarea, la încheierea tranzacției, a unor documente false; încheierea tranzacției în numele unei persoane juridice inexistente sau înregistrate pe numele unei persoane de care se folosește o altă persoană pentru a-și atinge interesele etc.”

Pe de altă parte, Colegiul urmărind consecvența statuărilor jurisprudențiale, menține poziția că, corect prin art. 1 din Protocolul nr. 4 la CEDO se menționează că nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală. Totuși aplicabilitatea acestui articol din Protocol decade în cazul manifestării de către inculpat a relei voințe și a înșelăciunii părții vătămate la momentul încheierii relațiilor contractuale. Deci, art. 1 este limitat în aplicarea sa, de sintagma „*pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație*”. Astfel, din conținutul acestei norme se desprinde că, se interzice aplicarea pedepsei cu închisoarea, pentru neachitarea datoriilor, doar în cazul în care datoriile reies dintr-o obligație contractuală, adică incidența legii penale nu este interzisă dacă există alți factori care condiționează neonorarea obligațiilor contractuale.

Dacă debitorul acționează într-un mod fraudulos sau premeditat, articolul 1 nu interzice punerea sa sub detenție din aceste motive, chiar dacă ulterior se stabilește că debitorul se afla în imposibilitatea de a-și onora datoria.

Așadar, potrivit celor avute în vedere de Curtea Europeană în jurisprudența sa în materia dată, în cazul în care o persoană este deținută la cererea creditorului pentru neonorarea obligațiilor sale contractuale, din rea-voință, într-un mod fraudulos sau premeditat, art. 1 din Protocolul nr. 4 nu va fi incident.

Pe cale de consecință, un alt aspect, considerat extrem de important de Colegiul Penal lărgit, ce ține de delimitarea infracțiunii de escrocherie și încălcarea normelor de drept civil, se referă la: *atitudinea făptuitorului față de faptul transmiterii lui a bunurilor; și/sau prezența disponibilității efective a făptuitorului de a-și executa angajamentele.*

În acest context, se poate cu certitudine de afirmat, retrospectiv, că inculpatul chiar de la primele solicitări ale părților vătămate despre întoarcerea în termen a datoriilor, s-a eschivat de la onorarea obligațiilor, fapt rezultat indubitabil din declarațiile celor trei părți prejudiciate:

„Grosu V. în instanța de fond în calitate de parte vătămată a declarat, că i-a împrumutat lui Beșliu V. suma de 1300 dolari pe un termen de 10 zile, ultimul invocând că are probleme cu legea și banii îi sunt necesari pentru a rezolva situația. Nu a întocmit recipisă, la transmiterea banilor fiind prezenți tatăl său și Guțu P. Peste 9-10 zile l-a sunat pe Beșliu V., însă acesta a rugat să mai aștepte o săptămână. La expirarea săptămânii din nou l-a sunat, Beșliu V. spunându-i că se află la spital. La sunetele ulterioare Beșliu V. deja nu răspundea. În anul 2015 s-a întâlnit cu ultimul, acesta

spunându-i că nu are bani, iar pentru a-și întoarce banii poate să se adreseze unde dorește. Ulterior a aflat, că Beșliu V. este un escroc, are mai multe datorii, din care considerente a depus o plângere la poliție, considerând că i-a fost cauzată o pagubă considerabilă (f.d.155-156, vol. II).

Buțcu P. în cadrul ședinței din prima instanță în calitate de parte vătămată a declarat că, în anul 2012, la rugămintea fostului său coleg de clasă, Beșliu V., i-a împrumutat acestuia 4000 euro, deoarece administra o întreprindere de instalare a ușilor pentru garaj și avea nevoie de bani pentru procurarea materialelor. Suma împrumutată Beșliu V. a garantat-o cu automobilul său. După întocmirea recipisei, Beșliu V. s-a urcat în automobilul care l-a gajat și a plecat. Peste un timp scurt, la solicitarea lui Beșliu V. i-a mai transmis prin tatăl să Buțcu Ion, încă 3500 euro, dar fără a fi întocmită vreo recipisă. În repetate rânduri s-a adresat pentru a-i fi returnată datoria, însă rămânea doar cu promisiuni. Telefoanele lui Beșliu V. erau deconectate. Ulterior s-a întâlnit cu Beșliu V. și au întocmit recipisă cu termen scadent de 3 luni de zile, însă până la moment banii nu au fost returnați (f.d.157-158, vol.II).

Stoian T., în ședința de judecată a primei instanțe în calitate de parte vătămată a declarat, că prin intermediul rețelelor de socializare, a văzut un anunț despre confecționarea porților pentru garaj. După efectuarea apelului telefonic, peste o oră, de ea s-a apropiat Beșliu V. După luarea măsurilor porții, i-a transmis lui Beșliu V. în avans suma de 22000 lei, adică 70 % din cost, restul sumei de 300 euro urma să o achite peste 12 zile. La expirarea a 12 zile l-a telefonat, însă Beșliu V. i-a comunicat că este hramul și nu poate veni. Ulterior, neexecutarea lucrărilor a motivat prin faptul, că sunt alegerile, iar în sediul întreprinderii se află sediul secției de votare. A aflat mai târziu, că Beșliu V. are mai multe datorii (f.d.153, vol.II).”

De altfel, anume comportamentul inculpatului și atitudinea acestuia față de executarea obligațiilor financiare asumate în raport cu părțile vătămate, prezintă relevanță pentru justa soluționare a acestei cauze, instanța de apel a făcut o analiză minuțioasă, prin prisma probelor din dosar, a acestui aspect, corect statuând asupra menținerii sentinței de condamnare în privința lui Beșliu V. La caz, anume disponibilitatea efectivă a făptuitorului de a-și executa angajamentele, la momentul acordării împrumuturilor și neexecutarea ulterioară a acestor angajamente, sunt elementele cheie, asupra cărora s-a trasat justa concluzie că acest comportament este subscris ilicitului penal.

Tot aici, pentru precizare, urmează de consemnat și faptul că, existența recipisei în cazul cu partea vătămată Buțcu P. sau a contractului semnat cu partea vătămată Stoian T., nu-l exonerează pe inculpat de la răspunderea penală pe care o poartă pentru comportamentul său vădit dolosiv, în raport cu acestea. De altfel, corect instanța de apel a consemnat în decizia recurată că: „Din probele analizate rezultă, că deși între Beșliu V. și Stoian T. a fost încheiat un contract, la semnarea acestuia, inculpatul nu a avut funcție de director executiv după cum s-a prezentat în baza cartei de vizită, nefiind nici măcar angajat la această întreprindere, fapt ce relevă că la semnarea contractului acesta intenționat a indus-o în eroare pe Stoian T. născocind precum că este director executiv și că se angajează într-un termen stabilit să execute lucrarea de instalare a porților, pe

când primind banii de la ultima, nu a avut intenția de a-și onora obligația asumată, de fapt restituind părții vătămate mijloacele bănești cu prilejul judecării cauzei în instanța de apel, ulterior reținerii.

Totodată, la materialele cauzei sunt anexate mai multe recipise întocmite din numele lui Beșliu V., prin care acesta își asumă obligația de a restitui banii împrumutați de la Buțcu P. Astfel, potrivit recipisei din 24.04.2012, Beșliu V. a luat împrumut de la Buțcu P. în sumă de 4000 euro cu o dobândă de 10% lunar de la 24 aprilie până la 24 iunie, iar drept gaj a pus mașina de model „Mercedes A160” cu numărul de înmatriculare XXXXX (f.d.95, vol. I). Potrivit recipisei din 01.05.2016, Beșliu V. se obligă ca până la 01.09.2016 să restituie datoria de 7500 euro lui Buțcu P. (f.d.96, vol.I). Potrivit recipisei din 16.04.2017, Beșliu V. se obligă ca până la 27.04.2017 să restituie datoria de 7500 euro lui Buțcu P. (f.d.97, vol. I).

Din declarațiilor depuse în prima instanță de Buțcu P. și Buțcu I. se constată că deși Beșliu V. și-a asumat obligația de a restitui datoria, de fapt o atare intenție acesta nu a avut din momentul împrumutului, fapt rezultat din multiplele încercări ale inculpatului de a prelungi perioada de scadență invocând diferite motive, făcând varii promisiuni și întocmind multiple recipise, care pentru inculpat de fapt nu aveau nici o valoare, acesta nu recepționa apelurile telefonice. Buțcu I. chiar și în instanța de apel a indicat, că Beșliu V. până în prezent nu a restituit datoria, nefăcând în acest sens careva încercări. Lipsa intenției de a restitui datoria rezultă și din faptul că, luând cu împrumut de la Buțcu P. în total suma de 7500 euro, Beșliu V. l-a indus în eroare, prezentând drept garanție automobilul său de model „Mercedes A160” cu numărul de înmatriculare XXXXX, pe când potrivit informației eliberate de Direcția identificare și înmatriculare a mijloacelor de transport din cadrul Agenției Servicii Publice, după Beșliu V. au fost înregistrate următoarele unități de transport: „Ford Fiesta” cu numărul de înmatriculare SG AI 060, și „Mercedes A160” cu numărul de înmatriculare XXXXX, care a fost ulterior înstrăinat de acesta la 17.05.2012.”

Subsecvent, pentru a totaliza concluzia sa vizavi de comportamentul ilicit al inculpatului, instanței de apel a menționat justificat că în acțiunile lui Beșliu V. sunt prezente elementele constitutive ale infracțiunilor de escrocherie imputabile acestuia și nu poate fi reținută poziția părții apărării precum că, inculpatul și părțile vătămate sunt în prezența unor relații civile și nu penale, la caz, fiind confirmată latura subiectivă a infracțiunii de escrocherie, manifestată prin intenția directă a inculpatului, care dorea și admitea obținerea mijloacelor bănești de la părțile vătămate, prin inducerea în eroare a lor și prezentarea ca adevărată a faptei mincinoase privitor la unele situații născocite din viața sa, cunoscând cu certitudine că nu-și va onora obligațiile asumate.

În expunerea de motive care stau la baza respingerii alegației recurenților precum că instanța de apel nu a acordat suficientă atenție cererii de împăcare înaintate de partea vătămată Stoian T., Colegiul desprinde două momente ce urmează a fi trasate în acest sens.

În primul rând, din conținutul cererii de împăcare, anexată la fila dosarului 221, vol. II, se constată că partea vătămată Stoian T. nu are pretenții pecuniare față de inculpat,

întrucât acesta i-a întors suma de bani datorată, solicitând instanței, pentru aceasta, să-i aplice o pedeapsă mai blândă.

În al doilea rând, după cum corect a menționat instanța de apel în descriptivul deciziei adoptate: „*Cât privește solicitarea părții vătămate Stoian T. cu privire la împăcarea cu inculpatul Beșliu V., Colegiul menționează că cererea în cauză a parvenit abia în instanța de apel, mai mult ca atât, inculpatul Beșliu V. nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii în cauză și respectiv, nu și-a exteriorizat voința privitor la împăcarea cu partea vătămată, faptele stipulate făcând inaplicabil institutul împăcării părților.*”

Rezultând din cele expuse, nu sunt clare pretențiile părții apărării vizavi de soluționarea necorespunzătoare a pretenției cereri de împăcare, or așa cum se constată indubitabil din actele cauzei, partea vătămată Stoian T. a solicitat atenuarea pedepsei pentru inculpat, dar nu încetarea procesului penal în legătură cu împăcarea, iar ultimul nu a recunoscut vina pentru cele comise, pledând nevinovat, pe toate capetele de acuzare.

În esență, toate acestea conturează convingerea fermă a instanței de recurs că inculpatul se face vinovat de comiterea infracțiunilor de escrocherie imputate acestuia prin actul de învinuire și cel de sesizare a instanței. Și pe această linie de considerente, Colegiul notează că susține fără careva rezerve raționamentele primei instanțe și a celei de apel privitor la netemeinicia solicitării parvenite din partea apărătorului inculpatului precum că ultimul urmează a fi achitat.

În jurisprudența sa constantă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reamintește cu fiecare ocazie posibilă că echitatea unei proceduri se apreciază în raport cu ansamblul acesteia, iar efectul art. 6 § 1 este, *inter alia*, de a plasa „tribunalul” sub o obligație de a proceda la o examinare corespunzătoare a pledoariilor, argumentelor și probelor din dosar, fără a prejudicia propria apreciere a acestora. Colegiul efectuând o analiză textuală a părții motivante a deciziei instanței de apel, precum și a sentinței conchide că acestea cuprind relevarea considerentelor și temeiurilor legale asupra concluziilor formate în rezultatul verificării probatoriului administrat, în raport cu motivele invocate de părți și circumstanțele incidente cauzei.

În fapt, decizia instanței de apel corespunde tuturor prevederilor legii de procedură penală, ea fiind legală și motivată, mai mult, instanța de apel a dat răspuns la toate argumentele invocate de apelant în cererea de apel, a apreciat just probatoriul administrat, specificând motivele pe care și-a întemeiat soluția, iar criticele din recursul declarat de inculpat și apărătorul acestuia, sunt vădit neîntemeiate.

Concomitent, instanța de recurs nu vede necesitatea de a dezbate, prin alte argumente, toate alegațiile din recursul părții apărării, în primul rând pentru că erorile de drept semnalate nu s-au confirmat și în al doilea rând pentru că careva temeiuri de casare a hotărârii recurate *ex officio* Colegiul nu a stabilit.

Cele consemnate supra, evidențiază o dată în plus că instanța de apel a acordat o atenție sporită materialelor acestei cauze, înlăturând justificat și prin argumente temeinice alegațiile inculpatului privitor la nevinovăția sa.

Pe cale de consecință, instanța de recurs reiterează că motivarea pe care instanța de

apel a formulat-o o acceptă și pentru a evita repetări inutile o însușește, fapt ce vine în corespundere și cu jurisprudența CtEDO, care în pct. 37) a hotărârii în cauza *Albert vs. România din 16.02.2010*, a indicat că art. 6 §1 din Convenție deși obligă instanțele să-și motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument în parte, cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale, fapt ce determină inutilitatea expunerii lor repetate în prezenta decizie.

De aceea, Colegiul penal lărgit statuează că la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale relevante, prevăzute de art.414-419 Cod de procedură penală și a pronunțat o hotărâre legală, astfel că nu există careva temeiuri pentru admiterea recursului ordinar în sensul declarat.

9. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

d e c i d e :

Respinge, ca inadmisibil, recursul ordinar declarat de inculpat și avocatul acestuia, Gheorghita Igor, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 07 august 2019, în cauza penală privindu-l pe Beșliu Vasile XXXXX, cu menținerea hotărârii atacate.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 18 februarie 2020.

Președinte:

Iurie Diaconu

Judecători:

Liliana Catan

Ion Guzun

Iurie Bejenaru

Victor Burduh